

ZPRACOVÁNÍ ARCHIVÁLIÍ A ARCHIVNÍ POMŮCKY

Zpracování archiválií

- vymezení archivního fondu
- třídění
  - členění archivního materiálu podle původu a druhu archiválií
- vnitřní skartace
- pořádání
  - systematické řazení archivního fondu či sbírky podle určitého předem stanoveného schématu
- inventarizace
- katalogizace

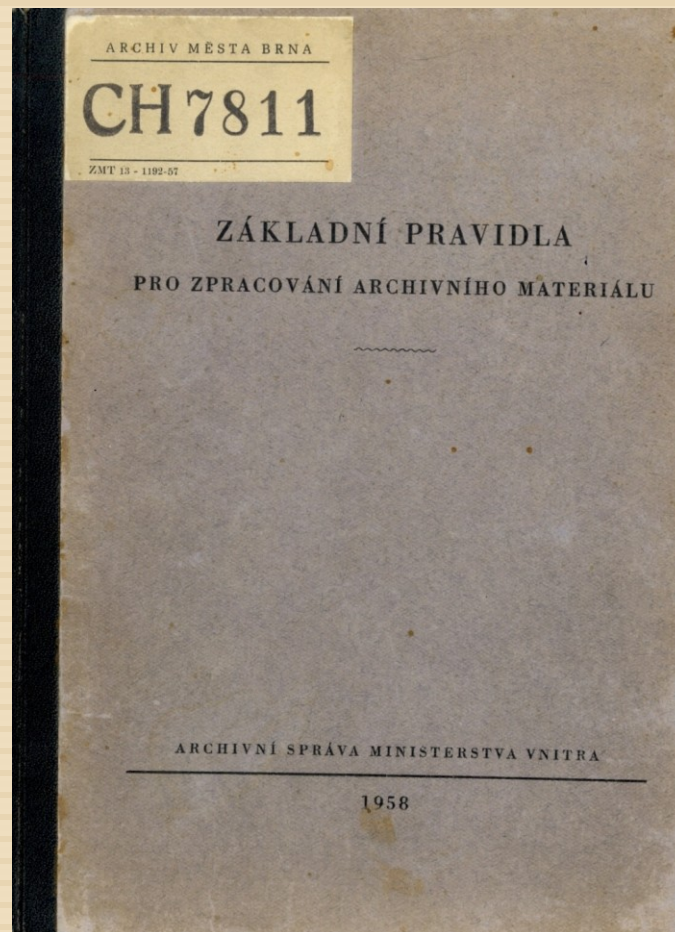
Zpracování archiválií

Období před základními pravidly

- neexistovala metodika
- vznikají soupisy a jiné pomůcky různé úrovně

Základní pravidla pro zpracování archiválií vydána v roce 1958

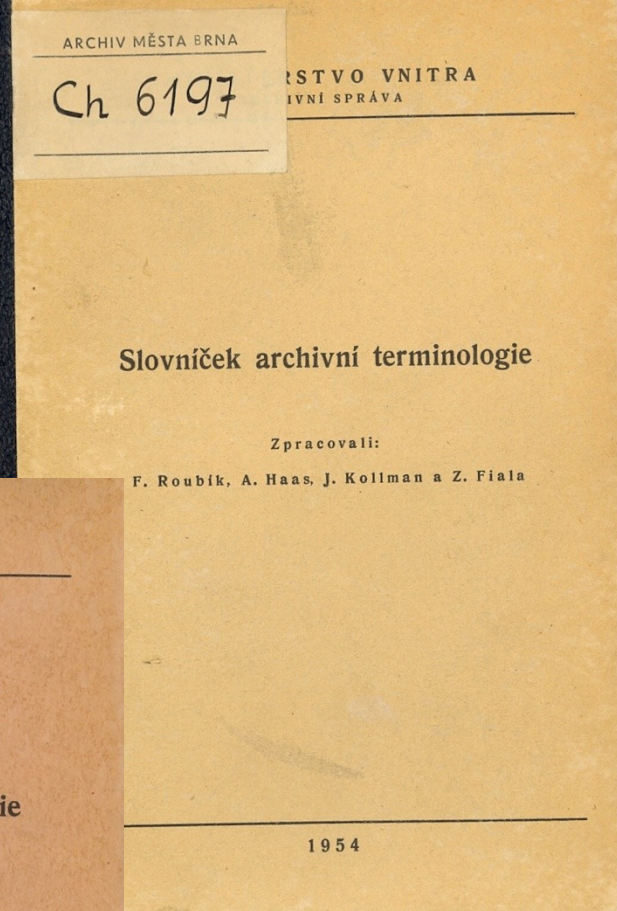
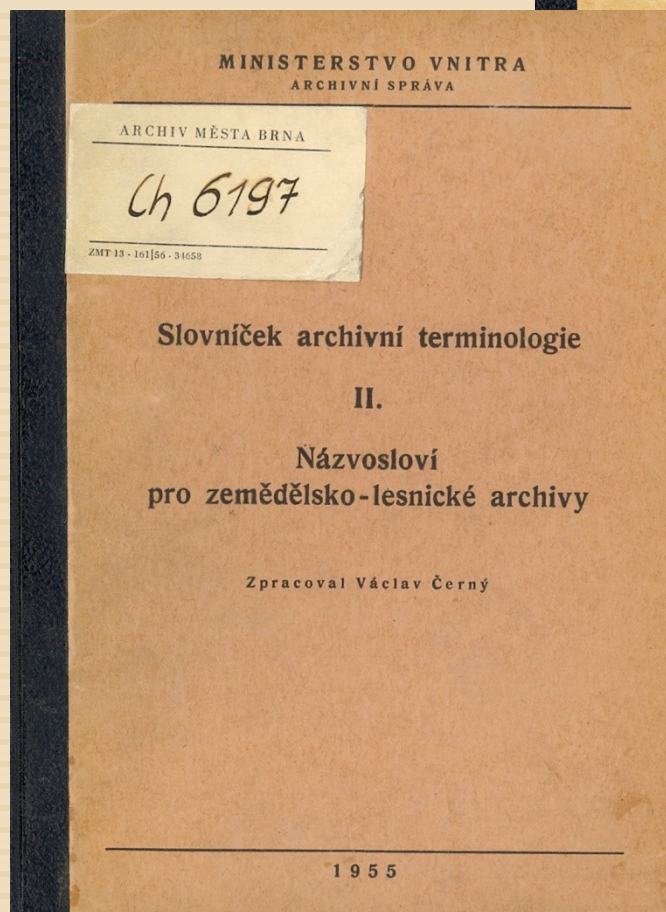
- používána až do roku 2012

Zpracování archiválií

První snahy o sjednocení archivní terminologie

- Slovníček archivní terminologie z roku 1954
- Slovníček archivní terminologie II. Názvosloví pro zemědělsko-lesnické archivy z roku 1955

Zpracování archiválií

ARCHIVNÍ PŘÍRUČKA

46

ARCHIVNÍ
SPRÁVA MV
PRAHA 1965

Archivní příručka

- vydána v roce 1965
- v oblasti zpracování archiválií navazuje na Základní pravidla z roku 1958

ARCHIVNÍ PŘÍRUČKA

ARCHIVNÍ SPRÁVA MV-PRAHA

Zpracování archiválií

Nová základní pravidla pro zpracování archiválií

- první vydání z roku 2013
- druhé opravené a rozšířené vydání z roku 2015
- vývoj programu ELZA – elektronické zpracování archiválií

ZÁKLADNÍ PRAVIDLA PRO ZPRACOVÁNÍ ARCHIVÁLIÍ

Druhé, opravené a rozšířené vydání

Kolektiv pracovníků pod vedením Michala Wannera

Odbor archivní správy a spisové služby MV
Praha 2015

Metodiky pro zpracování archiválií

Čj.: AS/1-1955/00 Praha ... května 2000

Osobní fondy

Metodický návod.

1.

Osobní fondy, které tvoří důležitou součást Jednotného archivního fondu, mohou v mnoha směrech podstatně doplnit fondy úředního charakteru.¹⁾ Jejich rozmanitost však klade značné nároky na odborné zpracování, jež vyžaduje specifické postupy vycházející z vnitřních vazeb dochovaných dokumentů. Nelze tedy předem stanovit způsob uspořádání osobních fondů a určit jednotné pořádací schéma. Metodický pokyn se proto může zaměřit jen na hlavní východiska spojená s hodnocením osobních fondů nebo jejich částí, a dále na hlavní zásady, které musejí být při pořádkání a inventarizaci vhodným způsobem aplikovány. S přihlédnutím především k době a způsobu převzetí archiválií těchto fondů a k hodnocení jejich obsahu a významu bylo upuštěno od terminologicky nepřesného pojmu "pozůstalost", který byl nahrazen pojmem "archivní osobní fond", podle všeobecných zásad tvorby názvů archivních fondů a souborů (čj. AS/1-3565/97) užívaný ve zkrácené podobě "osobní fond".

Osobní fond vzniká až po převzetí dokumentů do archivu a po jejich evidenci v Jednotném archivním fondu. Součástí JAF jsou rovněž osobní fondy, které jsou uloženy v institucích v oboru působnosti Ministerstva kultury a řídí se zásadami vyplývajícími ze zákona č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění zákona č. 343/1992 Sb. (zvláště § 27) a předpisů s ním souvisejících.

2.

Osobní fondy se od ostatních archivních fondů liší způsobem převzetí dokumentů, které nemá zpravidla institucionální charakter s výjimkou odumrtí, kdy jsou dokumenty přebírány archivem na základě soudního rozhodnutí. Jejich převzetí rovněž většinou není výsledkem skartačního řízení, neboť dokumenty se přebírají k uložení obvykle podle zvláštních smluv jako dar, odkaz nebo jsou od původce či vlastníka dokumentačního celku odkoupeny. Tyto smlouvy mohou podstatným způsobem mj. omezit manipulaci s osobním fondem. Ovlivňují jeho uložení, zpracování i využívání. Osobní fond může být také výsledkem sbrně činnosti archivu, která je však většinou zaměřena pouze na doplňování fondu již existujícího.

Vzhledem k nejednoznačnosti přejímání dokumentárních celků osobních fondů, a tím i k různorodosti podmínek pro vznik osobních fondů, je velmi často nutné, aby mu předcházelo posouzení jejich hodnoty. To je ovlivněno znalostmi archiváře o původci archivního fondu a často předpokládá jeho iniciativu.

3.

Zpracování osobního fondu opírající se o znalosti archiváře vychází z posouzení:

- významu osobnosti a možnosti dokumentovat její činnost,
- z dochovaného dokumentárního celku shromážděného nebo zpracovaného původcem osobního fondu k různým dějinným obdobím, významným událostem a různým úsekům lidské činnosti.

Tento okruh dokumentárních celků je mnohdy rozhodující pro určení hodnoty osobního fondu, zároveň však ovlivňuje místo jeho uložení a tím způsob zpracování. Ve většině případů však uvedené okruhy dokumentů osobního fondu nelze od sebe oddělit.

Metodický pokyn pro vymezení archivních fondů škol ukládaných ve státních okresních archívech a archívech měst

(Archivní správa MV V Praze dne 1. června 1999 - čj. AS/1-2 - 2020/99)

Zásady pro vymezení archivních fondů škol budou uplatněny u archivních fondů dosud neinventarizovaných, umožňujících při podrobnějším zpracování nutné změny v jejich evidenci. K úpravám dojde rovněž tehdy, rozhodne-li se archiv i z jiných důvodů k reinventarizaci fondů škol.

- Vymezení archivního fondu školy musí vycházet ze struktury dochovaných archiválií, jejichž vnitřní vazby nesmějí být fondovým rozdělením narušeny. Základem fondu musí být původní uspořádání úřední registratury, které však nemusí vždy odrážet organizační vývoj školy.
- Archivní fond školy vychází z kontinuálně pokračující úřední agendy, do níž vplynula i agenda slučovaných škol. Podle principu "monolitnosti, tzn. vytváření větších archivních celků", stanoveného pokynem archivní správy čj. AS/2-3789/82 ze dne 3.2. 1983, je třeba zvážit, zda je účelné považovat agendu jednotlivých slučovaných škol za základ pro vymezení samostatného archivního fondu ukončeného datem sloučení škol. Školy nově vzniklé rozdělením vytvářejí nové samostatné archivní fondy. Archivní fond školy, která pokračuje v úřední agendě rozdělované školy, nekončí. Archiválie zaniklých škol tvoří uzavřené archivní fondy s výjimkou těch, jež jsou pravými priory jiných fondů. Důvodem pro vznik nového fondu není sloučení škol, kdy se vytvářejí školy s koedukovanou výchovou, nemají-li tyto školy novou správu se samostatnou úřední agendou.
- Archivní fond školy pokračuje bez ohledu na změny názvů škol, nejsou-li tyto změny odrazem zásadních vývojových přeměn. Důvodem tvorby nového fondu nejsou ani změny v sídle školy, které zpravidla nemají vliv na její působnost.
- Právní normy určující vývoj jednotlivých typů škol jsou pro vymezení archivních fondů rozhodující jen tehdy, znamenají-li zásadní změnu začlenění škol do řízení školství a tedy i změnu v rozsahu nebo náplni činnosti jednotlivých typů škol. Důležitým mezníkem ve vývoji školství, rozhodujícím pro fondové členění archiválií škol, byl říšský zákon č. 48 z roku 1868, kterým byla vydána pravidla o poměru školy a církve, vycházející z prosincové ústavy (zákon č. 142/1867 f. z., podle něhož dozor nad školstvím připádl státu).

Předělem ve vývoji školství z hlediska vymezení archivních fondů byl zákon č. 31/1953 Sb., o školské soustavě a vzdělávání učitelů, dělicí typy všeobecně vzdělávacích škol na osmileté a jedenáctileté střední školy. V místech, kde nebyly pro zřízení středních škol podmínky, byly národní školy.

- Archiválie triviálních (farních, případně filiálních) škol a škol hlavních tvoří samostatné archivní fondy. Jestliže se však dochovaly v tak malém množství, že není účelné, aby tvořily samostatné archivní fondy, přičítají se k fondům na ně navazujících škol po roce 1867 a tvoří jejich priora.
- Archiválie škol I. stupně výuky, které na sebe kontinuálně navazují, tvoří jeden archivní fond, jehož název vychází z posledního úředního názvu školy. Mohou jej tvořit obecné školy (s návazností na školy triviální), jejichž název byl změněn zákonem č. 95/1948 Sb. na národní školy a zachován byl do roku 1960 (resp. 1961), kdy došlo k jeho změně zákonem č. 186/1960 Sb. a prováděcími předpisy (základní devítiletá škola 1. až 5. ročník) a zákonem č. 29/1984 Sb. (základní škola 1. až 4. ročník). Archiválie expozitур obecných škol tvoří s archiváliemi škol, jichž byly součástí, jeden archivní fond. V případě, že z expozitury vznikla samostatná škola a její archiválie je možno oddělit od archiválií původních škol, vzniká samostatný archivní fond.
- Osmileté střední školy s názvem určeným zákonem č. 31/1953 Sb., tvoří jeden archivní fond se středními školami (zákon č. 95/1948 Sb.), většinou navazujícími na měšťanské školy ve městech. Pokračuje archiváliemi základních devítiletých škol (zákon č. 186/1960 Sb. s přihlédnutím k úpravě zákonem č. 63/1978 Sb.). Pokud měly tyto školy oddělenou správu od škol s I. stupněm výuky, tvoří samostatné archivní fondy. Do jednoho archivního fondu je spojíme tehdy, jestliže měly v roce 1953 se školou I. stupně společnou správu. V místech, kde střední škola splynula s jedenáctiletou školou a tím i zanikla, tvoří její archiválie uzavřený archivní fond.
- Školská reforma v roce 1953 (podle zákona č. 31/1953 Sb.) se ve vymezení archivních fondů odrazí především tím, že jedenáctileté střední školy jsou školami s nově vymezeným rozsahem výuky, novou správou i úřední agendou. Archiválie těchto škol není možno přiřadit k fondům gymnázií s osmiletou docházkou, jež byla zákonem č. 95/1948 Sb. zkrácena na docházkou čtyřletou. Zákonem č. 186/1960 Sb. byla činnost těchto škol ukončena a zaveden byl nový způsob středního a vyššího vzdělávání, jehož součástí se staly střední všeobecně vzdělávací školy s tříletou školní docházkou. V roce 1968 byly většinou přeměněny na gymnázia se čtyřletou

Metodický návod na zpracování osobních fondů

Metodický návod na zpracování fondů škol

Metodiky pro zpracování archiválií

Metodický návod na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce

(Čj.: AS/1-284/00 V Praze dne 31. ledna 2000)

Zásady pro pořádání archivních fondů Archiv obce budou uplatněny u archivních fondů dosud neinventarizovaných, případně rovněž tehdy, rozhodne-li se archiv i z jiných důvodů k jejich reinventarizaci.

Nedílnou součástí tohoto metodického návodu je studie PhDr. Z. Martínka Archiv obce, tvořící jeho přílohu č. 2.

Fond Archiv obce zahrnuje archiválie z období, které končí převzetím správy obce místním národním výborem, případně místní správní komisí v roce 1945. Termín "obec" však není jednoznačný, neboť v minulosti se jeho obsah měnil. Při jeho užití v názvu archivního fondu vycházíme z terminologie moderní samosprávy, jeho význam však zužujeme vyloučením některých oblastí, v nichž byl užíván, a naopak rozšiřujeme i na období před rokem 1850, kdy jeho obsah nebyl přesně určen. Opodstatnění pro použití tohoto termínu v názvu archivního fondu před tímto rokem vychází především z nutnosti scelit archiválie správního útvaru vyvíjejícího se v odlišných historických podmínkách s měnicím se právním základem činnosti. Přestože tyto archiválie obvykle netvoří jednotný registraturní celek, v různých obdobích na sebe navazují a není tedy možno narušit jejich celistvost. Vycházíme-li z vymezení archivního fondu archiváliemi vzniklémi ze správní činnosti na úrovni a v obvodu obce, musíme stanovit i dílčí správní útvary a upřesnit integrující celky, vycházející z kompetenci správní jednotky, jež se v průběhu historického vývoje měnily.

Vymezení archivního fondu je určeno:

- 1) obvodem působnosti správního orgánu obce, který odráží i sloučení nebo oddělení ze svazku jiné obce;
- 2) rozsahem kompetenci daných určující správní strukturou a vztahem k dílčím útvarům správního celku, často s velmi omezenou samosprávou a úzce vyhradenou působností, které nevytvářejí podmínky pro vznik samostatného archivního fondu;
- 3) časovým vymezením, k němuž je možno přistoupit až po vyjasnění okolností uvedených v předchozím bodě. Správní útvar obce vznikl založením na základě přímého správního aktu nebo přenesením vymezených působností z vyššího správního celku provádějícího utváření obvodu správního orgánu obce. Odráží vzniklé hospodářské poměry s určitými právními zvyklostmi, které se u vývojem tohoto útvaru obce a jeho vazeb uvnitř společnosti kodifikovaly a nabyly tak i obecné platnosti:
  - a) Do roku 1850 tvoří fond Archiv obce archiválie z obvodu působnosti rychtářů, které se nemusely vždy kryt s obvody správních celků pozdějších obcí. V některých domněných rychtářů spravovali současně několik obcí. V případě, že se v místech, kde nebylo sídlo rychtářů, dochovaly písemnosti vyřizované konšely, které nebyly součástí písemné agendy rychtáře, jsou tyto archiválie součástí fondu Archiv obce. Rychtářů zajišťovali zejména svěřenou část výkonu patrimoniální správy u obvodu své působnosti a v omezené míře zároveň i některé samosprávné funkce. Normy pro vznik a fungování této instituce dané instrukcemi jednotlivých vrchností byly postupně v různém rozsahu regulovány státními nařízeními. Nadále se však uchovaly odlišnosti jednotlivých oblastí s různým stupněm samosprávy. Agenda rychtářů a vesnických orgánů vedená zpravidla samotnými rychtářů nebo obecními písaři se dělí do několika celků, jejichž úplnost a rozsah se v archivních fondech různí. Písemnosti vzniklé v tomto období netvořily registraturní celky. Výkon rychtářské agendy měl jen omezená pravidla a svou úroveň vedl k propojení vesnické správy s patrimoniální kanceláří. Zvláštní význam měly archiválie listinného a jiného charakteru s právními obsahem. Spisová agenda pro svou většinou jen operativní povahu se však dochovala jen nedostatečně.

Fond Archiv obce do roku 1850 je tvořen archiváliemi těchto okruhů: - záležitosti obce a její správy;

- správa jejího majetku;

Metodický návod odboru archivní správy MV, kterým se zavádí standard pro ukládání a zasilání archivních pomůcek druhu inventář a dílčí inventář v digitální podobě

Č. j. AS-831/2-2006

Hlava I

Čl. 1

Úvodní ustanovení

(1) Tento návod upravuje digitální podobu vytvářených a zasilaných archivních pomůcek druhu inventář a dílčí inventář. Vychází z definice archivní pomůcky, jakož i charakteristiky výše zmíněných pomůcek v příloze č. 2 vyhlášky č. 645/2004 Sb. ze dne 23. 12. 2004, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (dále jen "vyhláška"). Návod zavádí schéma podle § 8 odst. 3 vyhlášky, který upravuje zasilání dalšího stejnopisu archivní pomůcky v digitální podobě do druhotné a ústřední evidence Národního archivního dědictví (dále jen "NAD").

(2) Vznik tohoto schématu umožňuje kromě naplnění výše citovaných ustanovení vyhlášky rovněž řešení těchto problémů:

- a) Nutnost zajistit přenositelnost údajů a jejich srovnatelnost, která vzniká v důsledku narůstajícího počtu pomůcek vytvářených ve specializovaných programech pro pořádání a inventarizaci archiválií.
- b) Nutnost definovat a standardizovat formát a základní logickou strukturu archivní pomůcky v digitální podobě potřebnou mimo jiné pro dlouhodobé uložení pomůcek v digitální podobě.
- c) Vytvoření podmínek pro zpřístupnění všech archivních pomůcek v digitální podobě na centrální úrovni (integrace pomůcek do systémů pro vedení evidence NAD).
- d) Vytvoření podmínek pro tvorbu Národního archivního inventáře, jako centrální databáze inventárních záznamů s globálními rejstříky a dalším vyhledávacím aparátem.

Hlava II

Čl. 2

Popis a zveřejnění standardu

(1) Standard pro uložení a zasilání archivních pomůcek druhu inventář a dílčí inventář v digitální podobě tvoří:

- a) Definice typu dokumentu v podobě DTD¹ pro ukládání archivních pomůcek druhu inventář a dílčí inventář v digitální podobě;

Metodický návod na zpracování fondů Archiv obce

Metodický návod na pro ukládání a zasilání inventárních pomůcek v digitální podobě

Archivní pomůcky

- základní
  - archiválie zpracované neinventarizované
    - manipulační seznam prvního a druhého typu
  - archiválie inventarizované
    - dílčí inventář
    - inventář
    - katalog
- speciální
  - archiválie inventarizované
    - rejstřík
    - tematický katalog
    - soupis archiválií
    - tematický rejstřík
    - referenční pomůcky

Manipulační seznam

- základní archivní pomůcka ke zpracovaným archiváliím
- má prozatímní charakter
- slouží do doby vytvoření jiného typu archivní pomůcky s větší stálostí (inventář)
  - manipulační seznam prvního typu
    - vytvořen k jednomu přírůstku nebo jeho části na základě soupisu předaných dokumentů popisujících přírůstek
  - manipulační seznam druhého typu
    - vytvořen k jednomu přírůstku nebo jeho části na základě soupisu předaných dokumentů popisujících přírůstek nebo na základě změn, které nastaly s archiváliemi v archivu, doplňuje stávající manipulační seznam
    - nově vzniklý seznam nahradí předchozí seznam
- určení typu závisí na posouzení povahy očekávaných přírůstků
- tvořen v souvislosti s nahlédací a badatelskou agendou
- manipulační seznamy se zasílají do druhotné evidence NAD
- obsahuje
  - titulní list - typ manipulačního seznamu
  - úvod
  - jednotky popisu
  - tiráž

Manipulační seznam 1. typu

P c m č. 581

22

NAD 803

R 12

~~S P O L K Y 26.~~

I N V E N T Á Ř

spolku "Brünner Musikverein in Brünn".

1865 - 1940

Převzato do AMB v březnu 1959 od Hudební školy Jaroslava Kvapila v Brně /v.č.j. 276/59-055,8/10./ Zapsáno do knihy přírůstků pod číslem 441.

Sestavili Jarmila Bednářová
a Dr Jaroslav Dřimal

Opsala Jarmila Bednářová

Květen 1959

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Archiv města Brna

R 12

Brněnský hudební spolek, Brno

1865–1940

Manipulační seznam 1. typu

NAD č. 803

Archivní pomůcka č. 581

Počet zpřístupněných jednotek: 15

Počet evidenčních jednotek: 10 (9 úředních knih, 1 karton spisů)

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 0,17 bm (0,12 bm úřední knihy, 0,05 bm karton)

Stav ke dni provedení GI 2012–2013: 8. 1. 2013

Počet stran: 1, bez úvodu

Fond uspořádali a pomůcku sestavili v roce 1959 Jarmila Bednářová a Dr. Jaroslav Dřimal, pomůcku schválil Dr. Jaroslav Dřimal.

Manipulační seznam 2. typu

ARCHIV MĚSTA BRNA

B 1/51

Národní výbor města Brna - Odbor kultury

1952–1990 (1998)

Manipulační seznam druhého typu

Karta NAD č.: 46/51

pomůcka č.: 910

Zpracovaly a pomůcku sestavily v Brně roku 2012

Archiv města Brna

B 1/51

**Národní výbor města Brna - Odbor kultury
1952–1990 (1998)**

Manipulační seznam druhého typu

Počet jednotek: 176 jednotek spisů
Počet evidenčních jednotek: 132 kartonů
Celkem bm: 15,84
Stav ke dni 20. 11. 2012.

Počet stran: 72, z toho úvodu 2
Č. NAD: 46/51
Č. pomůcky: 910
Č.j.: AMB/00042/2013, MMB/0031017/2013

Archivní soubor zpracovaly a pomůcku sestavily v Brně roku 2012

Pomůcku schválil roku 2013

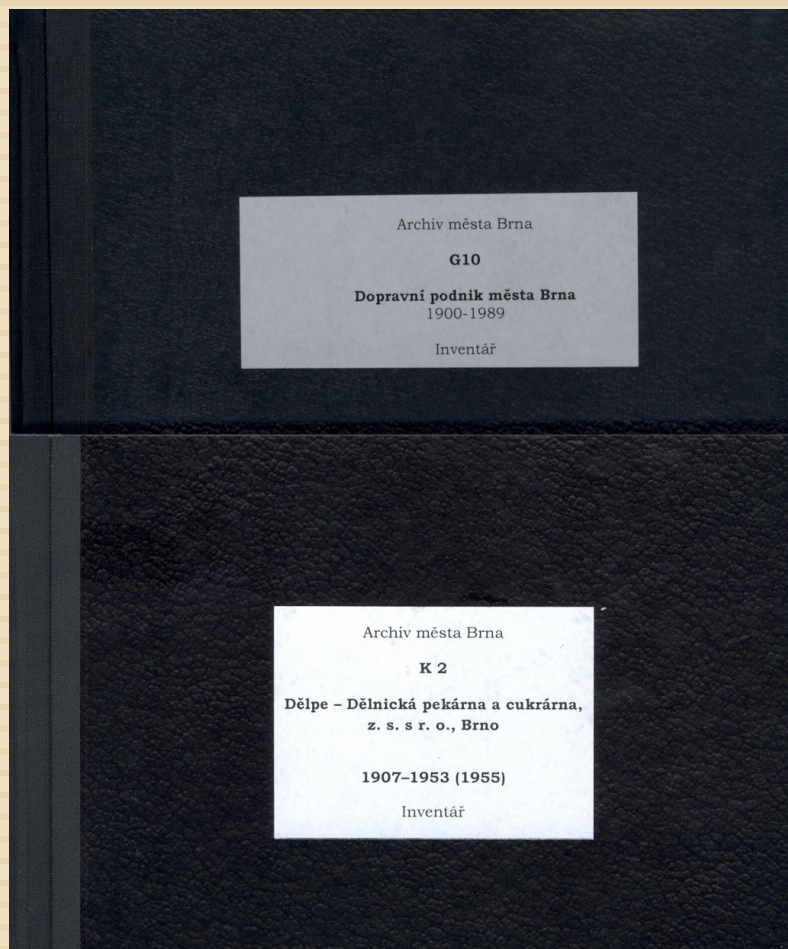
Inventář

- základní archivní pomůcka k archivnímu souboru
- archiválie popisovány v rámci inventárního seznamu sestaveného podle pořádacího schématu
- členění podle evidenčních jednotek
  - ▣ karton, dataset (datový balíček), kartotéční zásuvka, krabice, fascikl, obálka
- obsahuje
  - ▣ titulní list
  - ▣ obsah
  - ▣ úvod – seznam použitých pramenů a literatury
  - ▣ inventární seznam
  - ▣ rejstříky
  - ▣ přílohy (registraturní plány, schéma struktury fondu, konkordanční tabulky, seznam zkratk, převody starších místních názvů na současné tvary)
  - ▣ tiráž
- dílčí inventář
  - ▣ tvoří se k uzavřené části archivního souboru (např. u neuzavřených archivních souborů)

- titulní list
  - název archivu, název archivní pomůcky, časové rozmezí, druh archivní pomůcky, číslo NAD, evidenční číslo pomůcky, jméno zpracovatele, místo a rok vyhotovení pomůcky
- úvod
  - vývoj původce archiválií
  - vývoj a dějiny archivního souboru
  - archivní charakteristika archivního souboru
  - stručný rozbor obsahu archivního souboru
  - záznam o uspořádání archivního souboru
- tiráž
  - na poslední straně archivní pomůcky
  - název archivního souboru
  - značka archivního souboru
  - časové rozmezí archiválií
  - počet evidenčních jednotek zpřístupněných pomůckou
  - počet jednotek popisu
  - rozsah v běžných metrech
  - datum vytvoření
  - jméno archivního souboru
  - jméno zpracovatele
  - počet stran
  - údaje o schválení pomůcky

Inventář

Inventář

Archiv města Brna

K 2

Dělpe – Dělnická pekárna a cukrárna,

z. s. s r. o., Brno

1907–1953 (1955)

Inventář

NAD č. 314

Pomůcka č. 913

Archivní soubor zpracovala a pomůcku sestavila

Obsah

1. Úvod	8
1.1. Historický vývoj původce archivního fondu	8
1.2. Vývoj a dějiny archivního fondu	12
1.3. Archivní charakteristika archivního fondu	13
1.4. Stručný rozbor archivního fondu	14
1.5. Záznam o uspořádání archivního fondu	22
1.6. Seznam použitých pramenů a literatury	23
2. Inventární seznam	24
2.1. Dělpe – Dělnická pekárna a cukrárna, z. s. s r. o., Brno	24
2.2. Penzijní a invalidní fond při Dělpe	52
3. Rejstřík vlastních jmen	53
4. Rejstřík místních názvů	54
4.1. Rejstřík brněnských místních názvů	54
4.2. Rejstřík mimobrněnských místních názvů	56

Inventář

2.4. Inventární seznam

2.4.1. Dělnice – Dělnická pekárna a cukrárna, z. s. s r. o.,

Brno

(1907–1955)

1. STANOVY

1	Stanovy Dělnické pekárny	bez datace	karton 1
2	Stanovy Prvního výrobního družstva dělníků pekařských v Brně	1911	tisk 1 (karton 1)
3	Stanovy Dělnické pekárny, cukrárny a perníkárný	1920	tisk 2 (karton 1)
4	Stanovy Dělnické pekárny, cukrárny a perníkárný (3x)	1927	tisk 3 (karton 1)
5	Dodatek ke stanovám z roku 1927	1929	karton 1
6	Stanovy Dělnice, Dělnické pekárny a cukrárny (3x)	1931	tisk 4 (karton 1)
7	Stanovy Dělnice, Dělnické pekárny a cukrárny (3x)	1950	tisk 5 (karton 1)

2. PAMĚTNÍ KNIHA

8	Pamětní kniha se stručnou historií	1927–1949	kniha 1

3. ZÁPISY VE FIREMNÍM A OBCHODNÍM REJSTŘÍKU

9	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1907–1909	karton 1
10	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1911–1919	karton 1
11	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1920–1925	karton 1
12	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1926–1929	karton 1
13	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1930	karton 1
14	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1931–1935	karton 1
15	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1936–1939	karton 1
16	Zápisy ve firemním a obchodním rejstříku	1940–1945	karton 1

Archiv města Brna

K 2 Dělnice – Dělnická pekárna a cukrárna, z. s. s r. o., Brno

1907–1953 (1955)

Inventář

Počet inventárních jednotek: 671 (83 knih, 473 inv. j. spisů, 28 map, 22 technických výkresů, 62 tisků po roce 1800)

Počet evidenčních jednotek: 318 (83 knihy, 32 kartony, 43 mapy, 90 technických výkresů, 70 tisků po roce 1800). Část jednotlivin je uložena v kartonech.

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 6,365 bm (2,12 bm knih, 3,86 bm kartonů, 0,13 bm map, 0,13 bm technických výkresů, 0,125 bm tisků po roce 1800)

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 1. 9. 2014

Počet stran archivní pomůcky: 59, z toho 20 úvodu

NAD č. 314

Archivní pomůcka č. 913

Č.j. MMB/0189373/2014, zn. AMB/0671/2014/Čerm

Zpracovatel archivního souboru:

Archivní pomůcku sestavila:

Archivní pomůcku schválil dne 12. 5. 2014

Inventář podle Základních pravidel

Archiv města Brna
Archiv města Brna
CZ326202010

Inventář
archivní pomůcka č. 922
NAD č. 1378

T 80

Rodinný archiv Lokšů

1895–2009

Zpracovala:
Marie Hirschnerová
Brno 2017

Obsah

I. Dějiny původců archivního souboru	2
II. Dějiny archivního souboru.....	8
III. Archivní charakteristika	8
IV. Tematický popis archivního souboru	22
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	23
VI. Inventární seznam.....	24
I. část – Miroslava Janeková.....	25
II. část – Jaroslav Lokša	71
III. část – Sběrka manželů Lokšových k divadelní činnosti	91
VII. Rejstříky	180
Rejstřík jmenný	180
Rejstřík místní	187
Rejstřík institucí a divadel.....	191
Rejstřík divadelních her	198
VIII. Seznam zkratk.....	215

Archiv města Brna

T 80

Rodinný archiv Lokšů

1895–2009

Inventář

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny archivního souboru: Pozůstalosti po Miroslavě Janekové a Jaroslavovi Lokšovi byly od roku 2009 uloženy u praneteře Miroslavy Janekové Mgr. Miroslavy Čepové, která v roce 2011 nabídla k uložení archiválie do trvalé péče Archivu města Brna. Dokumenty byly při převzetí roztrženy a dány do obalů s popisky obsahu dokumentů. Toto třídění provedla Mgr. Miroslava Čepová.

Přímý zdroj akvizice: Archiválie byly svěřeny do trvalé péče Archivu města Brna Mgr. Miroslavou Čepovou v letech 2011–2017. Jedná se o přírůstky: č. přírůstku 40/2011, č. j. 1145/2011 ze dne 28. 7. 2011; č. přírůstku 10/2012, č. j. 93/2012 ze dne 30. 3. 2012; č. přírůstku 33/2017, č. j. MMB/0231367/2017 ze dne 16. 6. 2017.

III. Archivní charakteristika

Archivní charakteristika archivního souboru: Inventarizace archivního souboru byla započata v roce 2017 v Archivu města Brna. Fond byl převzetí jednoduše roztržěn praneteří Mgr. Miroslavou Čepovou. Fond se skládá ze tří částí, a to z dvou původců, a jejich společné sbírky. Třídění souboru bylo u životopisných dokumentů nebo publikací snadné. Těžší třídění nastalo v části fotografických dokumentů, kde mnohdy nebyl indikován rok vzniku nebo obsah fotografie, co se týče divadelního představení. S přírůstkem ze dne 16. 6. 2017 do fondu přibylo mnoho osobních dokumentů například rodné listy, diplomy, životopisy apod., týkající se Miroslavy Janekové a Jaroslava Lokši.

Z archivního fondu byly skartovány dokumenty typu poškozené noviny, nevyplněné předplatné k divadlu a obaly.

Způsob uspořádání: Fond byl pořádan podle Základních pravidel pro zpracování archiválií z roku 2015 (druhé vydání). Schéma bylo pořádané podle Metodického návodu týkajícího se pořádaní osobních fondů (2000), sepsané Ministerstvem vnitra. Fond díky různorodosti má dva původce a jejich sbírky, a tak je rozdělen do tří částí.

I. část – původce Miroslava Janeková

1. 1. Životopisný materiál

1. 1. 1. Osobní dokumenty

1. 1. 2. Doklady rodiny

1. 1. 3. Legitimace politických a osobních zájmů

1. 1. 4. Školní doklady

1. 1. 5. Diplomy a vyznamenání

1. 1. 5. 1. Stuhý z vyznamenání

1. 1. 6. Majetkové dokumenty

1. 1. 7. Životopisy

1. 1. 8. Úmrtní oznámení

Inventář podle Základních pravidel

Ref. ozn.	Obsah	Datace vzniku	EJ počet a druh	Ukl. č.	Poř. č.
1	<u>I. část – původce Miroslava Jandeková</u>				2
1/1	Životopisný materiál				3
1/1/1	Osobní dokumenty				4
1/1/1/1	Rodný a křestní list jazyk: čeština, němčina; fyzický stav: poškozený	13. 5. 1942	kar	k 1	5
1/1/1/2	Pracovní knížka jazyk: čeština, němčina	1. 8. 1942	kar	k 1	6
1/1/1/3	Zbrojovka Brno potvrzuje, že Miroslava Jandeková byla zaměstnaná ve Zbrojovce Brno a. s. jazyk: čeština, němčina	6. 3. 1945	kar	k 1	7
1/1/1/4	Osvědčení o státní příslušnosti	17. 11. 1945	kar	k 1	8
1/1/1/5	Domovský list	14. 9. 1946	kar	k 1	9
1/1/1/6	Pracovní průkaz	13. 10. 1947	kar	k 1	10
1/1/1/7	Oddací list Miroslavy Jandekové a Jaroslava Lokši způsob dochování: opis; jazyk: němčina, čeština	6. 6. 1951	kar	k 1	11
1/1/1/8	Potvrzení o státním občanství	11. 6. 1957	kar	k 1	12
1/1/1/9	Rozhodnutí o přiznání důchodu 2 listy	30. 12. 1962	kar	k 1	13
1/1/1/10	Rozhodnutí o vyměření notářských poplatků ve věci dědictví po Jaroslavu Lokšovi	24. 6. 1975	kar	k 1	14
1/1/2	Doklady rodiny				15
1/1/2/1	Oddací list Aloise Jandeka a Miroslavy Kouřilové	27. 12. 1962	kar	k 1	16
1/1/2/2	Členský průkaz Revolučního odborového hnutí Aloise Jandeka	1. 1. 1974	kar	k 1	17

VI. Inventář

Ref. ozn.	Obsah	Datace vzniku	EJ (počet a druh)	Jazyk	Poř. č.
CZ326202010	Rodinný archiv Lokšů	1895–2009	29 kar	angličtina	1
			1 gli	čeština	
			595 fsn	dánština	
			2 fsd	francouzština	
			3 sfi	němčina	
			1 fal	polština	
			12 tip	ruština	
			6 poh	slovenština	
			70 pkt		
			43 jin		

Název archivní pomůcky: Rodinný archiv Lokšů 1895–2009

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 2 221

Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou: 29 kar (2,95 bm), 1 gli (0,01 bm), 595 fsn (0,29 bm), 2 fsd (0,01 bm), 3 sfi (0,01 bm), 1 fal (0,01 bm), 12 tip (0,07 bm), 6 poh (0,01 bm), 65 pkt (0,08 bm), 43 jin (0,12 bm)

Časové rozmezí archivní pomůcky: 1895–2009

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 3,56 bm

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni: 30. listopadu 2017

Počet stran archivní pomůcky: 214 stran

Číslo NAD: 1377

Číslo AP: 922

Číslo jednací: AMB/MMB/0256792/2017

Zpracovatel archivního souboru: Marie Hirschnerová

Archivní pomůcku sestavil: Marie Hirschnerová

Archivní pomůcku schválil: PhDr. Libor Blažek, vedoucí Archivu města Brna

Katalog

- základní archivní pomůcka k speciálním typům archiválií nebo jejich výjimečné části, které vyžadují zvláštní pozornost (prezidiální tisky)
- popis pomocí katalogových záznamů podle příslušného pořadacího schématu
- obsahuje
  - titulní list, obsah, úvod se seznamem použitých pramenů a literatury, katalogové záznamy, rejstřík, tiráž
  - přílohy (registrurní plány, schéma struktury fondu, konkordanční tabulky, seznam zkratk, převody starších místních názvů na současné tvary)

Jiné archivní pomůcky

- podle dřívějších pravidel vytvořené pomůcky
  - prozatímní inventární seznam
  - inventář a dílčí inventář
  - inventář sdružený a skupinový
  - katalog

Starší typ inventáře

1.

Krabice 198.

Fasc. A - C./ v.těž P. a K./

Testamenty:

Jméno a příjmení	Datum	Poznámka
Abšlová Marie Anna	23. 9. 1763.	
Abinger Antonín	3. 8. 1755.	
Abšarth Adam Josef	2. 6. 1759.	D'Albert, Karel, 26/10/174
Albrecht Ferdinand	4. 3. 1731.	D'Albertova Marie Anna 18/4/176
Albrecht Jan	12.12. 1778.	
Albrecht Jiří	22. 8. 1687.	
Alatze František Melichar	15. 1. 1739.	
Alatze Martin Stěpán	11. 6. 1776.	
Alexandrová Rozálie	23. 6. 1779.	
Alexandrovská Alžběta	29. 1. 1713.	
Altenburger Jan	5. 5. 1691.	
Alter Jan	3. 6. 1753.	
Altmann Ferdinand	26. 2. 1722.	
Altmanová Regina	25. 1. 1753.	
Amazová Františka	2. 6. 1765.	
Amazová Marie Alžběta	12. 9. 1740.	
Amazová Marie Salomena	1.12. 1711.	
Ambros Karel	6. 8. 1761.	
Ammanová Marie Jana	24. 8. 1699.	
Amon Josef	7. 9. 1746.	
Amon Petr Jgnác	27. 8. 1747.	
Anderlová Alžběta	9.12. 1751.	
Andres Antonín	14. 7. 1740.	
Andres Frantisek	3. 1. 1745.	
Andresová Judita	4. 5. 1717.	
Angermann Antonín	2. 5. 1779.	
Ankter Jan František	3. 1. 1757.	
Anton Jan Jiří	8. 6. 1767.	

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Archiv města Brna

A 1/7

Archiv města Brna – Volné testamenty

1636–1784

Prozatímní inventární seznam

NAD č. 1/7

Archivní pomůcka č. 14

Počet inventárních jednotek: 1 568

Počet evidenčních jednotek: 1 568 (1 568 listin do roku 1850)

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 1,54 bm (1,54 bm listin do roku 1850)

Stav ke dni provedení GI 2012–2013: 30. 1. 2014

Počet stran: 56, bez úvodu

Sbíрку znovu uspořádal a pomůcku sestavil před rokem 1939 Dr. Jaroslav Dřimal.

Sdružený inventář

Archiv města Brna

Pom.č. 407

NAD 420, 433, 904, 911, 913, 914

R 29, R 42, R 116, R 120, R 122 - 123

Čtenářské spolky a besedy

1883 - 1935

Sdružený inventář

Zpracovala: PhDr. Jarmila Zatloukalová

Opsala: Bronislava Kupčíková

Speciální archivní pomůcky

- rejstřík
  - abecedně uspořádaný jmenný (osobní, geografický nebo názvový) a věcný ukazatel sloužící k podrobné orientaci v obsahu archivního souboru nebo jeho částí
    - obsahuje titulní list, úvod, obsah, seznam použité literatury, rejstříkové záznamy a tiráž
- tematický katalog
  - soupis jednotlivých archiválií tvořený katalogizačními záznamy k vymezenému tématu z jednoho nebo více archivních souborů s přesnými údaji o jejich uložení
    - náležitosti jsou totožné s náležitostmi katalogu
- soupis archiválií
  - soupis jednotlivých archiválií tvořený obsahovými záznamy k vymezenému tématu z jednoho nebo více archivních souborů s přesnými údaji o jejich uložení
- tematický rejstřík
  - abecedně uspořádaný jmenný (osobní, geografický nebo názvový) a věcný ukazatel vypracovaný k vymezenému tématu z jednoho nebo více archivních souborů s údaji o jejich uložení
    - náležitosti jsou totožné s náležitostmi rejstříku

Katalog výběrový

A 1/26

Město Erno

Presidiální spisovna (1868) 1888-1932

Katalog (výběrový).

Bezpečnostní stráž, hasiči a pod.) K usnadnění hledání v této spisovně byly za české správy pořízeny 2 indexy pro její německou a českou manipulaci. Bohatě jsou zastoupeny a zachovány pomocné knihy všeho druhu: podací protokoly a indexy k nim, skontra presidiální kanceláře, zvláštní protokol pro návrhy, dotazy a interpelace, podané v městském zastupitelstvu a v městské radě, záznam o pohybu spisů a posléze podací protokoly kontrolního oddělení presidia.

4. Rozmezí a rozsah fondu. Spisy této spisovny objímají léta 1888 - 1932 s priority od r. 1868; označujeme jí PS / 1868/ 1888 - - 1932. Obsahuje celkem 391 krabic a 100 svazků pomocných knih o 3 799 inv. číslech v rozsahu 39 bm. Bylo z ní vytvořeno celkem 252 katalogizačních záznamů.

5. Zachovalost fondu. Spisovna je ve své dnešní podobě značně mezerovitá, poněvadž řada spisů z dob před I. světovou válkou a také během ní byla německou správou zničena. Další ztráty lze přičísti na vrub stěhování spisovny v době okupace.

6. Metody katalogizace. Ty jsou u města Brna proti presidiálním na okresech odlišné. Zatím co u okresů byly tyto spisy řaděny zásadně chronologicky, jsou naše presidiální spisy řaděny věcně, bez ohledu na časový sled. To si vynutilo poněkud odlišný způsob katalogizace. Náš katalogizační záznam má toto schéma: inventární číslo, ukladací znak, regist spolu s diplomatickou charakteristikou, časovým rozmezím a počtem folií, pořadové číslo katalogizačního záznamu a posléze karton. Katalogizačním záznamům je předselána předmluva a rychlou orientací umožňuje připojený jmenný a věcný rejstřík.

7. Postup katalogizace. Byly probírány postupně všechny inventární záznamy a důležité fascikly byly znovu přehlíženy list po listu. Byly podchyceny všechny důležité problémy města pokud se obzřely v presidiálních spisech a leckdy i věci povahy celostátní a mezinárodní, třebaš na jejich řešení nemělo město Erno vlivu. Zvláštní pozornost byla věnována revolučním návrhům strany sociálně demokratické a pak KSČ i když byly městskými zastupitelskými orgány šmahem zamítány.

8. Využití písemností. V popisované spisovně bude badatel marně hledat odezvu celé řady bouřlivých událostí, odehrávajících se na brněnské půdě, poněvadž nad bezpečností včetně státní bez-

Zpracoval: Dr Vladimír Burian
leden-duben 1974

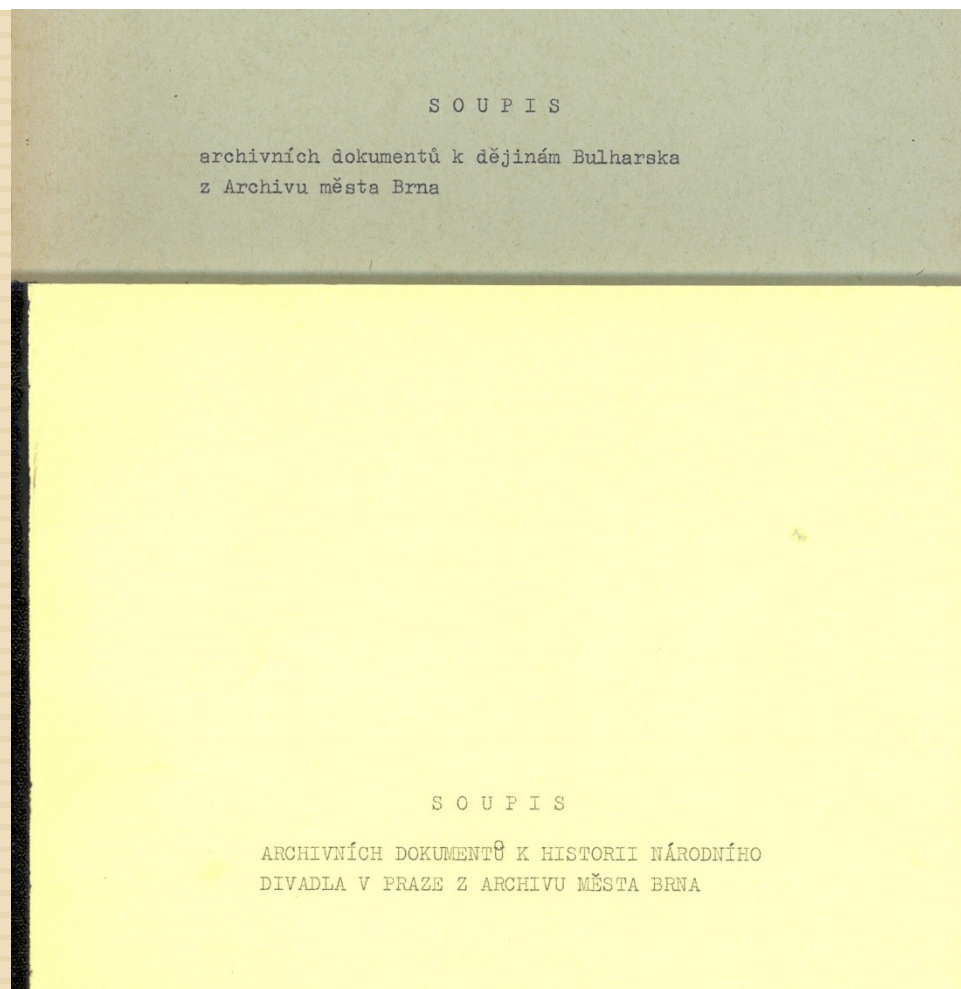
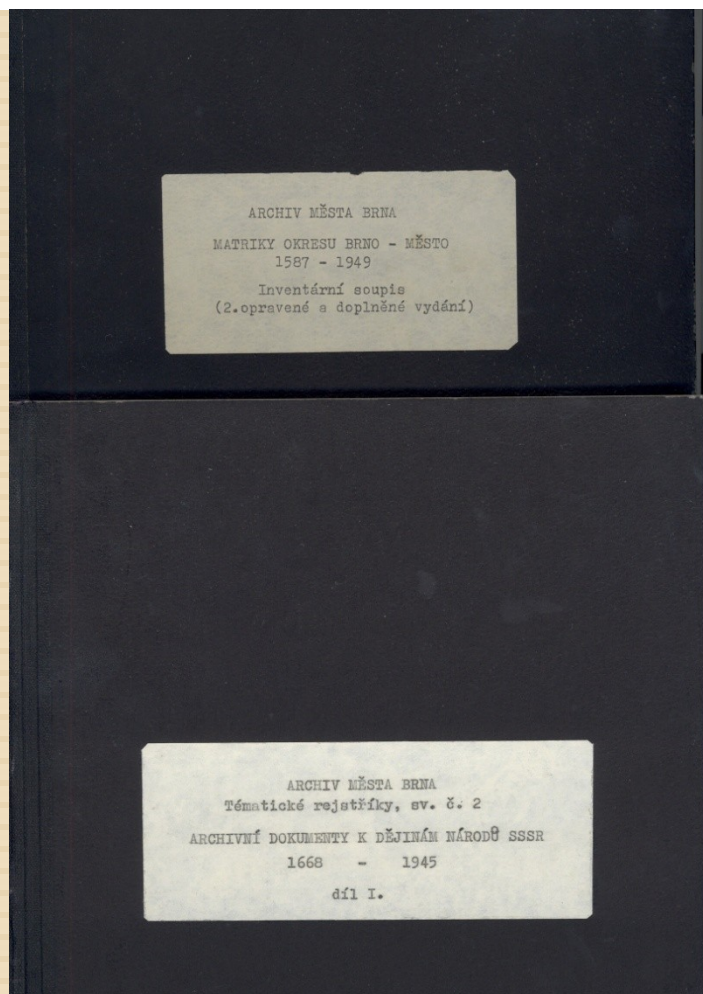
Opasla: L. Pernicová
duben 1974

KATALOG.

6.

Inv.č.	Ukl.zn.	Obsah spisu	fol. čís:	Krabcice
114	A-9	Telefonická hlášení o situaci za stávkou v červnu 1885 v těchto textilních závodech: C.k. privilegovaná přdm. společnost vlněného zboží, Cejl 105/107, bratři Sankové, Cejl 70, Jan Reibhorn, Cejl 67/69, Adolf Löw a syn, Cejl 76, Adolf Schmal, Cejl 64, Holzer & Zak (barvírna) Zábřdovice 76 a Jindřich Kafka a syn, Cejl 66. Orig. 16.6. - 18.6.1885, (9 kusů), (fol.3, 8-15).	1	5
114	A-9	Vyhláška starosty m. Erna Gustava Winterhollera ve věci zákazu opakování výtržností ze 16.6. 1885, jež bylo nutno potlačit vojenskou mocí. Orig., něm.-český, 17.6.1885 (fol. 17).	2	5
114	A-9	Vyhláška starosty m. Erna ve věci zachování klidu ve městě během stávky brněnských textiláků v r. 1885. Bez data česko-něm., (fol.18).	3	5
114	A-9	Vyhláška starosty m. Erna vyhrožující policejním vypovězením z Brna všech cizích a nezaměstnaných dělníků. Orig., něm.-český, 18.6.1885 (fol. 19).	4	5
114	A-9	Velitelství c.k. 10. armádního sboru oznamuje městské radě, že od 15. hodiny odpolední dne 18.6.1885 budou patrolovat vojenské útvary v síle 1 pěší setniny nebo jízdní čety Gottwaldovou třídou, Bratislavskou, Tř. Říjnové revoluce a Lidickou, jež zakročí na dožádání městské policie. Orig., 18.6.1885 (fol. 20).	5	5

Tematické rejstříky

Referenční pomůcky

- pomůcky vzniklé podle dřívějších pravidel
  - soupis fondů
  - popis fondu
  - průvodce po archivu
  - edice

Průvodce po archivu

SBORNÍK ARCHIVNÍCH PRACÍ

PRŮVODCE

PO ÚSTREDNÍM ARCHIVU
MINISTERSTVA VNITRA
V PRAZE

VYDÁVA MINISTERSTVO VNITRA
PRAHA 1952

STÁTNÍ ARCHIV V BRNĚ

PRŮVODCE PO STÁTNÍM ARCHIVU V BRNĚ

*A. Kocman, M. Mustlová, V. Pletka,
J. Radimský, M. Svábenský, M. Trantírek,
L. Urbánková, M. Wurmová*

BRNO 1954

KRAJSKÉ NAKLADATELSTVÍ V BRNĚ

ARCHIV MĚSTA BRNA

PRŮVODCE
PO FONDECH A SBÍRKÁCH

NAPSAL
JAROSLAV DŘÍMAL

ARCHIVNÍ SPRÁVA MINISTERSTVA VNITRA
PRAHA
1956

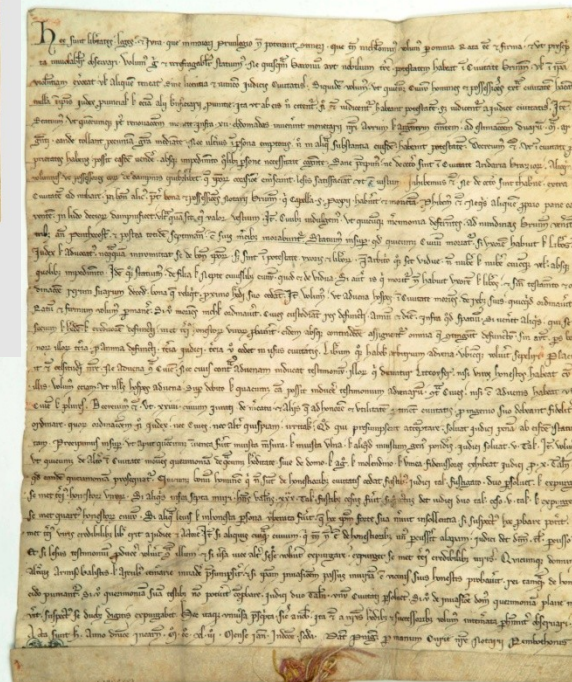
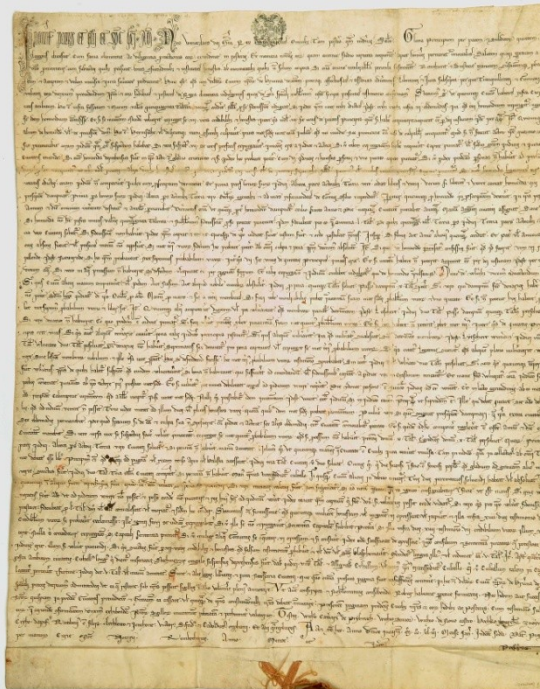

IURA ORIGINALIA CIVITATIS BRUNENSIS

Privilegium českého krále Václava I.
z ledna roku 1243
pro město Brno

**Městské úřední knihy
z Archivu města Brna
1343 – 1619**

K A T A L O

Úvodní svazek

Ludmila Sulitková

**Městské úřední knihy
z Archivu města Brna
1343 – 1619**

K A T A L

II. svazek

K N I H Y P O Č E

Ludmila Sulitková

**Městské úřední knihy
z Archivu města Brna
1343 – 1619**

K A T A L O G

I. svazek

K N I H Y P O Č E T N Í

Ludmila Sulitková

**Městské úřední knihy
z Archivu města Brna
1343 – 1619**

K A T A L O G

III. svazek

K N I H Y P O Č E T N Í

Ludmila Sulitková

STUDIE O RUKOPISECH MONOGRAPHIA
Svazek IV.

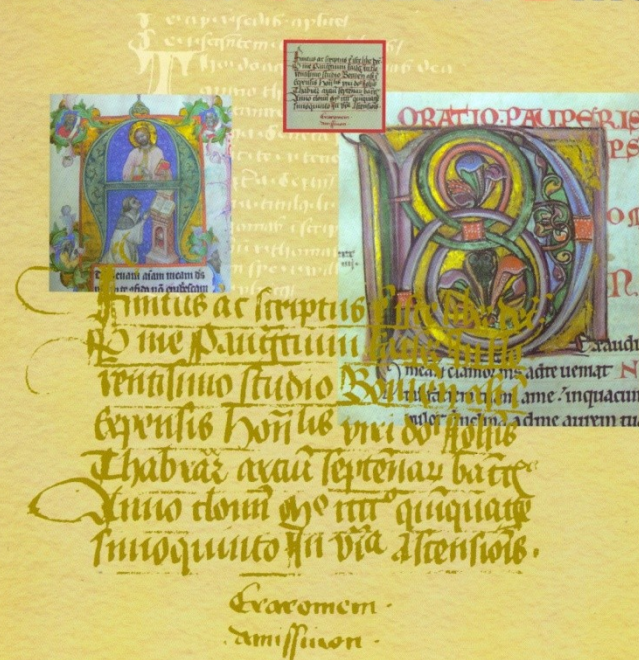
**Soupis sbírky rukopisů
Antonína Bedřicha Mitrovského
v Archivu města Brna**

Irena Zachová
ve spolupráci se Stanislavem Petrem

Archiv Akademie věd České republiky
Archiv města Brna
Praha - Brno 1999

Stanislav Petr
Soupis rukopisů
knihovny
při farním kostele
svatého **J**akuba v **B**rně

Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, v.v.i.